

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 194/08-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. júna 2008 predbežne prerokoval sťažnosť Š. L., P., zastúpeného advokátkou JUDr. E. K., P., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 262/2006 z 26. júla 2007, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Š. L. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. novembra 2007 doručená sťažnosť Š. L., P. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. E. K., P., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 1

Dodatkového protokolu k dohovoru (ďalej len „dodatkový protokol k dohovoru“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 262/2006 z 26. júla 2007.

Z obsahu sťažnosti sťažovateľa a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je výlučným vlastníkom nehnuteľností nachádzajúcich sa v katastrálnom území T., zapísaných v katastri nehnuteľností Katastrálneho úradu v Bratislave, Správa katastra pre hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislavu (ďalej len „hlavné mesto Bratislava“) na LV č. 3421 ako pozemok parc. č. 2034/20 zastavané plochy a nádvoría o výmere 93 m², pozemok parc. č. 2034/21 ostatné plochy o výmere 744 m² a pozemok parc. č. 2036 zastavané plochy a nádvoría o výmere 83 m².

Sťažovateľ uviedol, že pri výstavbe diaľnice D 61 Mierová - Senecká a cestného obchvatu Vajnor, miestna časť Bratislava, došlo v dôsledku zmeny v projektovej dokumentácii stavby k väčšiemu záberu pozemkov, než boli zamerané a vykúpené v zmysle pôvodného geometrického plánu č. 31321704/221-308/99/2 vyhotoveného 19. júla 2000, čo bolo zistené po dokončení stavby a jej uvedení do prevádzky. Nad rámec pôvodne vykúpených pozemkov (1 073 m²) bolo zabraných celkovo 920 m² pozemku, na ktorých je umiestnené cestné teleso.

Po márnej snahe sťažovateľa majetkoprávne vyporiadať zabraté nehnuteľnosti sa tento domáhal ochrany vlastníckeho práva voči Hlavnému mestu Bratislava (ďalej aj „odporca v prvom rade“) a Slovenskej správe ciest, Miletičova 19, Bratislava (ďalej len „odporca v druhom rade“), podaním žaloby Okresnému súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) o vydanie bezdôvodného obohatenia vzniknutého protiprávnym konaním staviteľa a investora stavby (o zaplatenie 294 400 Sk s príslušenstvom).

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 10 C 173/04 z 12. mája 2005 zaviazal odporcu v prvom rade zaplatiť sťažovateľovi 294 400 Sk s príslušenstvom, voči odporcovi v druhom rade návrh sťažovateľa zamietol.

Na základe odvolania odporcu v prvom rade Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 6 Co 322/05 z 11. apríla 2006 rozsudok okresného súdu v napadnutom výroku o povinnosti odporcu v prvom rade zaplatiť sťažovateľovi 294 400 Sk s príslušenstvom zmenil tak, že návrh sťažovateľa zamietol.

Najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 4 Cdo 262/2006 z 26. júla 2007 dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 6 Co 322/05 z 11. apríla 2006 zamietol ako nedôvodné.

Podľa tvrdenia sťažovateľa:

«Tak Krajský súd v Bratislave, ako súd odvolací, ako aj Najvyšší súd SR ako súd dovolací pri rozhodovaní vo veci samej nebral do úvahy skutočnosť, že v zmysle Dohody o prevode diaľničných úsekov D2 a D61 vedených územím hlavného mesta SR Bratislavy do diaľničnej siete SR a o súčinnosti pri príprave a výstavbe týchto diaľničných úsekov uzatvorenej medzi Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií SR, Námestie slobody č. 6, 810 05 Bratislava a Hlavným mestom SR Bratislava, Primaciálne námestie č. 1, 814 99 Bratislava uzatvorenej dňa 25. 03. 1999 a Dodatku č. 1 k dohode zo dňa 30. 03. 2000, podľa čl. II, ods. 1 „Investorom prípravy a výstavby diaľnic na území hl. mesta je Slovenská správa ciest Bratislava, ods. 2 „Investorom prípravy častí diaľničného privádzača špecifikovaného v čl. 3 ods. 2, písm. d) dohody a prípravy časti diaľničného privádzača špecifikovaného v čl. 3 ods. 2, písm. f) dohody a v čl. 3 ods. 2 písm. i) dodatku k dohode bol Generálny investor hlavného mesta SR Bratislavy“ a užívateľom je Hl. mesto Bratislava - teda aj spornej nehnuteľnosti.»

Sťažovateľ sa nestotožňuje s právnym záverom najvyššieho súdu, podľa ktorého sa sťažovateľ mal domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva voči odporcovi v druhom rade, ktorý bez akýchkoľvek pochybností zásah do jeho vlastníckeho práva fakticky vykonal. Podľa tvrdenia sťažovateľa:

„Majetkový prospech mesta Bratislavy vznikol už tým, že bez zmluvy začalo užívať majetok sťažovateľa, pritom vôbec nie je rozhodujúce, kto nevykúpenie pozemku zanedbal. Preto v tejto súvislosti bolo bezpredmetné skúmať a zisťovať, kto konkrétne na pozemku

sťažovateľa vybudoval komunikáciu, kto bol jej investorom (hoci aj ním bol investorský útvar hl. mesta SR Bratislavy) a pod., keď toto zistenie nemalo pre riešenie otázky, kto predmetný pozemok sťažovateľa užíva, žiaden význam, ak bolo preukázané, že mesto Bratislava je užívateľom spornej komunikácie, ktorá je na ňom postavená a v dôsledku toho túto časť pozemku sťažovateľ užívať doposiaľ osobne nemôže.“

Podľa názoru sťažovateľa:

„Všeobecné súdy - Okresný súd, Krajský súd i Najvyšší súd - mali preto zaviazať žalované mesto Bratislavu zaplatiť sťažovateľovi, ako vlastníkovi pozemku pod diaľničnou prípojkou, za užívanie jeho pozemku bez právneho dôvodu bezdôvodné obohatenie vo výške obvyklého nájomného tak, ako to urobil OS v predmetnom konaní.“

Sťažovateľ tvrdí:

„V prípade, kedy sú právne závery súdu v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami, treba také rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 Ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.“

Zároveň sťažovateľ považoval výklad použitých ustanovení Občianskeho zákonníka všeobecnými súdmi za „natolko svojvoľný a arbitrárny, že zasiahol do vlastníckeho práva sťažovateľa, garantovaného ako čl. 20 Ústavy, tak aj čl. 1 Protokolu č. 1 Dohovoru“.

V súvislosti s uvedeným sťažovateľ žiada, aby ústavný súd deklaroval porušenie jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu k dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 262/2006 z 26. júla 2007, zrušil rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 262/2006 z 26. júla 2007 a vec vrátil na ďalšie konanie a priznal mu úhradu trov konania v sume 7 492 Sk.

V zmysle čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané nikým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 168/05, II. ÚS 132/06).

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a rovnakého práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu k dohovoru.

Z priložených rozhodnutí všeobecných súdov ústavný súd zistil, že vo veci, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie označených práv, krajský súd rozsudkom sp. zn. 6 Co 322/05 z 11. apríla 2006 na odvolanie odporcu v prvom rade zmenil rozsudok okresného súdu sp. zn. 10 C 173/04 z 12. mája 2005 v napadnutom výroku o povinnosti odporcu v prvom rade zaplatiť sťažovateľovi 294 400 Sk s príslušenstvom tak, že návrh sťažovateľa zamietol. O dovolaní sťažovateľa rozhodol najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 4 Cdo 262/2006 z 26. júla 2007 tak, že ho ako nedôvodné zamietol.

Najvyšší súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku okrem iného uviedol:

«V preskúmvanej veci z obsahu odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu je zrejmé, že odvolací súd (na rozdiel od súdu prvého stupňa) vychádzal z názoru, že zodpovednosť za porušenie vlastníckeho práva žalobcu neoprávneným naviac zabratím nehnuteľností (nad rozlohu vykúpených pozemkov žalovaným 1/) nie je daná na strane žalovaného 1/, ale na strane žalovaného 2/, ktorý fakticky takýto zásah do vlastníckeho práva žalobcu vykonal, preto sa mal žalobca domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva voči žalovanému 2/. To znamená, že pokiaľ ide o právnu kvalifikáciu žalobcom uplatneného nároku, odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že zo strany žalobcu ide o nárok na náhradu škody podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka, nestotožnil sa však so závermi súdu prvého stupňa o tom, že za takto žalobcovi vzniknutú škodu zodpovedá žalovaný 1/.

Skutkové zistenia potrebné pre posúdenie nároku žalobcu na náhradu škody, z ktorých vychádzali oba súdy nižšieho stupňa pri rozhodovaní, sú v prejednávanej veci postačujúce aj pre rozhodnutie dovolacieho súdu. Ako z výsledkov vykonaného dokazovania nepochybne vyplýva, k neoprávnenému záberu pozemkov žalobcu došlo zo strany žalovaného 2/, t. j. zo strany stavebníka a investora stavby jeho realizačnou činnosťou, pri ktorej došlo nad rámec pôvodného plánu a dohôd k zabratiu väčšej výmery pozemkov, ako

bolo určené geometrickým plánom a odkúpené žalovaným 1/ tak, ako to správne uvádza v odôvodnení svojho rozsudku aj odvolací súd. Za tejto situácie sa dovolací súd stotožnil so závermi odvolacieho súdu, že pri posúdení zodpovednosti žalovaného 1/ za vznik škody z hľadiska porušenia právnej povinnosti nevykúpením navyiac zabratých nehnuteľností nejde o porušenie právnej povinnosti pri ochrane vlastníckeho práva žalobcu, ale táto zodpovednosť je daná na strane žalovaného 2/, ktorý bez akýchkoľvek pochybností takýto zásah fakticky vykonal, preto ochrany svojho vlastníckeho práva sa mal žalobca domáhať voči žalovanému 2/. Na správnosti tohto záveru nemení nič ani fakt, že zatiaľ (bez kolaudačného rozhodnutia) je verejná komunikácia vybudovaná aj na navyiac zabratých pozemkoch žalobcu vo faktickom užívaní žalovaného 1/. Pre úplnosť dovolací súd dodáva k výhrade dovolateľa v závere jeho dovolania, že zo strany odvolacieho súdu nedošlo k „zmiešavaniu“ dvoch inštitútov - bezdôvodného obohatenia a náhrady z neoprávnenej stavby, a jeho odkaz na ustanovenie § 135b Občianskeho zákonníka v závere odôvodnenia rozsudku pre posúdenie správnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia právny význam nemá.

Preto dovolací súd dovolanie žalobcu proti rozsudku odvolacieho súdu zamietol (§ 243 ods. 1 O. s. p.).»

K problematike práva na spravodlivý proces treba uviesť, že okrem prístupu k súdu sa čl. 46 ods. 1 ústavy priznáva aj určitá kvalita súdneho konania, inak povedané, spravodlivý proces.

Ústavný súd už uviedol, že „Predpokladom uplatnenia práva na spravodlivý proces, ktoré sa zaručuje čl. 6 ods. 1 dohovoru, je nezávislosť a nestrannosť súdu. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru“ (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Ak sťažovateľ namieta porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd predovšetkým zdôrazňuje, že jeho ingerencia do výkonu právomoci všeobecných súdov

je opodstatnená len v prípade nezlučiteľnosti ich rozhodnutí a postupov, ktoré ich vydaniu predchádzali, s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (I. ÚS 74/02, IV. ÚS 164/04, IV. ÚS 216/05).

Ústavný súd stabilne judikoval, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne (napr. III. ÚS 53/02, I. ÚS 20/03). K tomu treba dodať, že aj taký zásah podlieha princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, a je preto podmienený tým, že zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne konanie všeobecného súdu nie je napravitel'né účinným procesným prostriedkom alebo postupom nadriadeného alebo inštančne vyššieho stupňa všeobecného súdu.

Z obsahu s'ťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas s'ťažovateľa s právnym názorom dovolacieho súdu, teda s jeho interpretáciou a aplikáciou príslušných zákonných ustanovení Občianskeho zákonníka (o ochrane vlastníckeho práva, o zodpovednosti za vzniknutú škodu).

Podľa názoru ústavného súdu právny názor najvyššieho súdu vo veci preskúmania napadnutého rozsudku odvolacieho súdu v rozsahu vymedzenom v dovolaní s'ťažovateľa je zdôvodnený dostatočným spôsobom, a preto ho ústavný súd považuje za ústavne akceptovateľný.

Bolo nepochybne v právomoci najvyššieho súdu príslušné zákonné ustanovenia Občianskeho zákonníka (o zodpovednosti za vznik škody z hľadiska porušenia právnej povinnosti pri ochrane vlastníckeho práva) vyložiť. Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd svoje rozhodnutie náležite odôvodnil a uviedol skutkové zistenia, o ktoré oprel svoje rozhodnutie, akými úvahami sa pri tom spravoval, ako aj ustanovenia Občianskeho zákonníka (§ 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka), podľa ktorých zistený skutkový stav posúdil.

Podľa názoru ústavného súdu právny záver najvyššieho súdu, že zodpovednosť za vznik škody z hľadiska porušenia právnej povinnosti nevykúpením navyše zabratých nehnuteľností je daná na strane odporcu v druhom rade (ako stavebníka a investora stavby jeho realizačnou činnosťou), a nie odporcu v prvom rade, nemožno považovať za svojvoľný alebo zjavne neodôvodnený. Napokon aj sám sťažovateľ sa v žalobnom návrhu pôvodne domáhal svojich finančných nárokov spoločne a nerozdielne od odporcu v prvom rade aj odporcu v druhom rade. Proti zamietavému výroku okresného súdu proti odporcovi v druhom rade však sťažovateľ odvolanie nepodal, preto odvolací súd nemohol zmeniť rozsudok súdu prvého stupňa.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd zastáva názor, že medzi odôvodnením napadnutého rozsudku najvyššieho súdu z 26. júla 2007 a namietaným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká spojitosť, ktorá by umožňovala vysloviť ich porušenie, a preto pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vo vzťahu k namietanému čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu k dohovoru ústavný súd uvádza, že porušenie práv priznaných týmito článkami nemôže samo osebe nastať rozhodnutím štátneho orgánu, ktorým tento orgán uplatní svoju právomoc (I. ÚS 44/03). O prípadnom porušení základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 1 dodatkového protokolu k dohovoru by bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprocených princípov vyjadrených v čl. 46 až 48 ústavy, resp. v spojení s ich porušením (IV. ÚS 326/07).

Ústavný súd dospel k záveru, že označený rozsudok najvyššieho súdu, ako aj dôvody uvádzané sťažovateľom v sťažnosti neobsahujú také skutočnosti, ktoré by svedčili o porušení ústavnoprocených princípov podľa čl. 46 až 48 ústavy, a teda ani základného práva sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu k dohovoru.

Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť aj v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú odmietnuť.

Vzhľadom na to, že sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa už nezaoberal jeho ďalšími návrhmi.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. júna 2008